

ПИСМО РУКОВОДСТВУ

**ДУНАВ РЕ а.д.о.,
Београд**

**За годину која се завршава
31. децембра 2019. године**

САДРЖАЈ

I	ЗАПАЖАЊА ИДЕНТИФИКОВАНА ТОКОМ РЕВИЗИЈЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА ЗА ГОДИНУ КОЈА СЕ ЗАВРШАВА 31. ДЕЦЕМБРА 2019. ГОДИНЕ И ПРЕПОРУКЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	
1.1	Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR)	3 - 4
II	СИСТЕМ УПРАВЉАЊА ДРУШТВОМ И ЕФИКАСНОСТ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА	
2.1.	Ефикасност информационог система	5
III	АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ДРУШТВО ПРЕДУЗЕЛО У СКЛАДУ СА ПРЕПОРУКАМА НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА У ОДНОСУ НА ЗАПАЖАЊА САДРЖАНА У ПИСМУ РУКОВОДСТВУ ЗА ГОДИНУ ЗАВРШЕНУ 31. ДЕЦЕМБРА 2018. ГОДИНЕ	
3.1.	Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR) и анализа квалитета резервисања (run-off анализа)	6 - 7
3.2.	Систем управљања Друштвом	8 – 10
3.3.	Ефикасност информационог система	11
	ПРИЛОГ	12

Београд, 18. март 2020. године

**Упућено руководству
ДУНАВ РЕ а.д.о., Београд**

Поштовани,

У току планирања и обављања ревизије финансијских извештаја **ДУНАВ РЕ а.д.о., Београд** (даље у тексту: "Друштво") за годину која се завршава на дан 31. децембра 2019. године, у складу са Међународним стандардима ревизије, идентификовали смо одређена питања и препоруке која би требало да буду сагледана и од стране руководства Друштва, а која се односе на систем интерних контрола Друштва и са њим повезаних рачуноводствених питања. Та питања су идентификована у току обављања стандардних ревизорских процедура, а у циљу изражавања нашег мишљења о финансијским извештајима Друштва за 2019. годину. Ово сагледавање није било усмерено на изражавање нашег мишљења о целокупном систему интерних контрола.

Циљ ревизије је да повећа степен поверења, које потенцијални корисници имају, у финансијске извештаје. Ово се постиже на тај начин што ревизор изражава мишљење о томе да ли су финансијски извештаји, по свим битним питањима, састављени у складу са применљивим оквиром финансијског извештавања. У случају већине оквира за општу намену, изражава се мишљење да ли су финансијски извештаји истинито и објективно презентовани, по свим материјално значајним аспектима, односно дају истинит и објективан приказ у складу са тим оквиром. Ревизија која се спроводи у складу са Законом о ревизији Републике Србије, стандардима ревизије примењивим у Републици Србији и релевантним етичким захтевима омогућава ревизору да формира такво мишљење.

Стандарди ревизије примењиви у Републици Србији налажу да се ревизија планира и обави на начин да омогући ревизору да се, у разумној мери, увери да финансијски извештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја. Наведени концепт представља висок степен уверавања, али не и апсолутни степен уверавања. Сходно томе, мишљење ревизора није гаранција да финансијски извештаји не садрже погрешне информације и приказивања.

Приликом спровођења поступка ревизије у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и обелодањивањима у финансијским извештајима, извршили смо избор поступака у зависности од ревизорског просуђивања, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, разматрали смо интерне контроле које су релевантне за састављање и фер презентацију финансијских извештаја у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола Друштва.

Руководство Друштва је одговорно за увођење и одржавање система интерних контрола. У циљу испуњења ове обавезе, од руководства се захтева да изврши процену очекиваних користи и трошкова везаних за успостављање и спровођење политика и процедура интерних контрола.

(наставља се)

Преглед система контроле обављен је у оквиру ревизије финансијских извештаја Друштва у складу са законском регулативом. У складу са стандардима ревизије примењивим у Републици Србији и Законом о ревизији, ми нисмо у обавези, као ни у могућности да вршимо контролу свих појединачних пословних активности и рачуноводствених поступака који се обављају у Друштву, нити можемо уместо руководства чија је то одговорност да очувамо одговарајуће контроле на свим нивоима пословања. Надаље, услед постојања инхерентних ограничења сваког система интерних контрола, постоји могућност појаве грешке или неправилности која се не може идентификовати. Поред тога, приликом процене ефикасности система интерних контрола за будуће периоде постоји ризик, да успостављене политике и процедуре постану неадекватне услед промена у окружењу, или да временом дође до опадања ефективности уведених политика и процедура. Стога се не може очекивати да ће нашим ангажовањем бити идентификоване све слабости система и процедура које би, иначе, могле бити откривене спровођењем посебне фокусиране истраге која би била усмерена на поменуте системе и процедуре.

Овај извештај намењен је само за потребе Друштва, односно његову интерну употребу, осим ако законском прописима Републике Србије није другачије одређено. Као што Вам је познато, ово Писмо руководству је део континуиране размене мишљења између Друштва и Deloitte д.о.о., Београд ("Deloitte"), па стога у њему нису нужно размотрена сва проблематична питања која смо уочили приликом обављања ревизије. Из наведених разлога мишљења смо да Писмо руководству не треба да буде на располагању трећим лицима. Ипак, уколико копија овог Писма руководству дође у посед трећег лица, а без наше писане сагласности, Deloitte неће прихватити одговорност за ма који губитак или штету произашлу из ослањања трећег лица на наше Писмо руководству.

Када је реч о могућем постојању преварних радњи, приликом планирања ревизије узимамо у обзир могућност да могу бити откривене оне преварне радње чије су последице од материјалног значаја по финансијске извештаје Друштва. Међутим, постоје многи облици преварних радњи, попут фалсификовања података, тајних договора између запослених у Друштву и заобилажења контрола, за које није реално очекивати да ће бити откривени приликом редовног обављања ревизије.

Београд, 18. март 2020. године

Зоран Нешић,
Овлашћени ревизор

I ЗАПАЖАЊА ИДЕНТИФИКОВАНА ТОКОМ РЕВИЗИЈЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА ЗА ГОДИНУ КОЈА СЕ ЗАВРШАВА 31. ДЕЦЕМБРА 2019. ГОДИНЕ И ПРЕПОРУКЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

1.1. Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR) и анализа квалитета резервисања (run-off анализа)

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>Током ревизије финансијских извештаја Друштва за 2019. годину, значајну пажњу посветили смо примењеној методологији обрачуна резервисања за IBNR.</p> <p>Током спровођења наших процедура, запазили смо, између осталог, и следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> Код осигурања од одговорности због употребе моторних возила Друштво је применило за 2019. годину два метода обрачуна: метод ланчаних лествица (chain ladder) на развојне троуглове плаћених штета где су сви подаци за године пре 2009. године приказани сумарно у оквиру 2009. године, као и метод очекиване квоте штета. Друштво је променило обрачун коефицијента остатка, тзв. tail-фактор који је у претходном обрачуна означавало да би развој штета за преостале године требало да буде два пута вредност последњег развоја штета ако је он мањи од претходног, или збир два последња развоја штета, за текућу годину он је обрачунат узимајући у обзир као основу развојни фактор штета $1+d$ тако да је tail-фактор означен као $1+2*d$ (уместо претходног $2*$вредност последњег развоја). <p>Стога, сматрамо да се методологија Друштва за обрачун резерви за настале а непријављене штете (IBNR), може унапредити.</p> <p>Додатно, наша анализа квалитета резервисања Друштва спроведена за потребе ревизије финансијских извештаја за 2019. годину, дала је позитиван резултат на укупном нивоу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Препоручујемо Друштву да размотри процену резерви за настале а непријављене штете посебно за различите врсте уговора о реосигурању (на пример реосигурање вишкова штета са значајно различитим лимитима) пошто штете покривене тим уговорима могу настајати према значајно различитим обрасцима (обим и учесталост) у односу на пропорционално реосигурање. Због природе примењеног метода (основни метод ланчаних лествица може се применити на хомогене податке) и високог степена неизвесности процена услед природе пословања наспрам значајне волатилности, препоручујемо Друштву да примени алтернативне методе у циљу провере, као што су Cape Cod, Stanard-Buhlmann или метод учесталост/озбиљност (frequency-severity) и ретроспективно тестирање метода применом историјских података. <p>Желели бисмо истаћи да је добро то што је Друштво спровело додатну анализу резервисања за главне врсте осигурања (ЛАТ за резервисања за штете) користећи уобичајени актуарски метод. Међутим, због волатилности искуства појаве штета те састава портфеља, препоручујемо коришћење алтернативних метода које се базирају на очекиваној квоти штета и квоти трошкова. То би омогућило даље поређење и процену адекватности резервисања за штете.</p>

ОДГОВОР РУКОВОДСТВА

Сагласни смо са запажањима, само констатујемо да је промењени начин обрачуна први пут примењен код обрачуна на 31.12.2018.

Сагласни смо и са препорукама. Друштво ће наставити са анализом и унапређењем обрачуна, и у том смислу ће анализирати потребу додатне поделе штета у оквиру једне врсте осигурања (што је законска обавеза) по различитим уговорима или типовима уговора а у склопу обима портфеља којим Друштво располаже.

Друштво континуирано прати анализу квалитета резервисања, примењену методологију ЛАТ теста и у случају потребе врши његово унапређење.

II СИСТЕМ УПРАВЉАЊА ДРУШТВОМ И ЕФИКАСНОСТ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА

2.1. Ефикасност информационог система

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>Народна банка Србије је усвојила Одлуку о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције, која се односи и на друштва за осигурање, а која је у примени од 1. јула 2014. године.</p> <p>Друштво је дана 30. јуна 2016. године извршило квантитативни и квалитативни пријем интегрисаног информационог система, који се састоји од више софтверских модула. Апликација користи посебне корисничке налоге и password-е који се чувају у бази података.</p> <p>Током 2019. године, није било значајних измена информационог система.</p> <p>Одржавање и развој система, поверено је трећем лицу по основу уговора. Наиме, иницијална имплементација централне апликације извршила је компанија AB Soft д.о.о., Београд, са којом Друштво има потписан SLA уговор о одржавању. Са компанијом NetLogic д.о.о., Београд, Друштво потписан уговор о администрацији и одржавању инфраструктуре, комуникационе и мрежне опреме.</p> <p>Имајући у виду обим поверених услуга трећим лицима, последично и највећи део генералних ИТ контрола је део контролног окружења сервисних организација.</p> <p>Друштво је интерним Правилником дефинисало квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама.</p>	<p>Препоручујемо Друштву да континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационим системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области.</p> <p>Препоручујемо Друштву да прибави одговарајуће извештаје који за циљ имају оцену функционисања контролног окружења сервисних организација (нпр. ISAE 3402 report), а којима се потврђује квалитет пружања услуга сервисних организација и потврђује спровођење генералних ИТ контрола.</p> <p>Препоручујемо Друштву да тачно дефинише форму и критеријуме на основу којих ће спроводити квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама са којима има закључене уговоре.</p>

ОДГОВОР РУКОВОДСТВА

Друштво континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационим системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области.

У 2019. години, није било промена пружаоца услуга одржавања ИТ Система, нити промене обима услуга.

Друштво на месечном нивоу добија Извештаје о инцидентима и кварталне извештаје о провери и стању информационог система од лица коме је поверено одржавање информационог система.

У оквиру извештаја о спровођењу интерних контрола обухваћене су и информације из наведених извештаја који се достављају квартално Извршном одбору и годишње Надзорном одбору.

Пословни партнер Друштва АБ Софт коме је поверено одржавање Интегрисаног информационог система поседује ИСО стандард 27001 и ИСО стандард 9001.

III АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ДРУШТВО ПРЕДУЗЕЛО У СКЛАДУ СА ПРЕПОРУКАМА НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА У ОДНОСУ НА ЗАПАЖАЊА САДРЖАНА У ПИСМУ РУКОВОДСТВУ ЗА ГОДИНУ ЗАВРШЕНУ 31. ДЕЦЕМБРА 2018. ГОДИНЕ

3.1. Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR) и анализа квалитета резервисања (run-off анализа)

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>За потребе наше ревизије извршили смо прерачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR) на бази података који су нам достављени од стране Друштва, при чему резултати наших процедура не указују на значајне разлике у обрачуној резерви у смислу крајњих резултата и износа резервисања.</p> <p>Значајну пажњу посветили смо примењеној методологији обрачуна резервисања за IBNR.</p> <p>Током спровођења наших процедура, запазили смо, између осталог, и следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> Код осигурања од одговорности због употребе моторних возила Друштво је применило за 2018. годину два метода обрачуна: метод ланчаних лествица (chain ladder) на развојне троуглове плаћених штета где су сви подаци за године пре 2009. године приказани сумарно у оквиру 2009. године, те је могуће пратити релативно кратку историју развоја штета (свака негативна процена резервисања насталих а непријављених штета по години настанка штете своди се на нулу), али и први пут метод очекиване квоте штета. Друштво је променило обрачун коефицијента остатка, тзв. tail-фактор који је у претходном обрачуноу означавао да би развој штета за преостале године требало да буде два пута вредност последњег развоја штета ако је он мањи од претходног, или збир два последња развоја штета, за текућу годину он је обрачунат узимајући у обзир као основу развојни фактор штета 1+d тако да је tail-фактор означен као $1+2*d$ (уместо претходног $2*$ вредност последњег развоја). Друштво за све остале врсте осигурања, осим осигурања од одговорности због употребе моторних возила примењује паушални метод. Приметили смо да су коефицијенти имали значајне осцилације у претходне три године, поред тога RBNS и износи плаћених штета су осцилирали значајно, што може утицати да IBNR не буде стабилан. <p>Стога, сматрамо да се методологија Друштва за обрачун резерви за настале а непријављене штете (IBNR), може унапредити.</p> <p>Додатно, наша анализа квалитета резервисања Друштва спроведена за потребе ревизије финансијских извештаја за 2018. годину, дала је позитиван резултат на укупном нивоу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Друштво је применило метод квоте штета у складу са нашим препорукама за претходну годину. Међутим, препоручујемо Друштву да размотри даље унапређење резерви за настале а непријављене штете за осигурање од одговорности због употребе моторних возила користећи актуарске методе као што су метод ланчаних лествица са изузецима (chain ladder with exclusions) и кориговани tail-фактор или Bornhuetter-Ferguson метод. Препоручујемо Друштву да размотри састављање додатне анализе која би подразумевала искључивање фактора развоја који нису логични на овој врсти осигурања. Препоручујемо Друштву да размотри процену резерви за настале а непријављене штете посебно за различите врсте уговора о реосигурању (на пример реосигурање вишкова штета са значајно различитим лимитима) пошто штете покривене тим уговорима могу настајати према значајно различитим обрасцима (обим и учесталост) у односу на пропорционално реосигурање. Због природе примењеног метода (основни метод ланчаних лествица може се применити на хомогене податке) и високог степена неизвесности процена услед природе пословања наспрам значајне волатилности, препоручујемо Друштву да примени алтернативне методе у циљу провере, као што су Cape Cod, Stanard-Buhlmann или метод учесталост/озбиљност (frequency-severity) и ретроспективно тестирање метода применом историјских података. <p>Такође препоручујемо Друштву да настави да редовно врши анализе квалитета резервисања (run-off), односно да анализира на сваки дан извештавања историјске податке коришћене у run-offu како за RBNS тако и за IBNR и да коригује методологију обрачуна резервисања за врсте осигурања са негативним резултатима спроведене анализе.</p> <ul style="list-style-type: none"> Сматрамо да је потребна додатна анализа података како би се смањило ризик који је последица релативно кратке историје развоја штета. Препоручујемо Друштву боље документовање спроведених обрачуна и података коришћених у обрачунама. Препоручујемо Друштву да за остале значајне врсте осигурања размотри коришћење методе ланчаних лествица (chain ladder) или метод квоте штета (naive loss ratio). Препоручујемо Друштву континуирано праћење резултата анализе квалитета резервисања, пошто значајни негативни резултати анализе у области осигурања имовине могу указивати на неодговарајући ниво резервација за наведену линију пословања.

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Приликом обрачуна насталих непријављених штета за врсту осигурања од аутоодговорности Друштво је на 31.12.2018. први пут применило две методе обрачуна, а усвојена је метода по којој је обрачунат већи износ резервације. Друштво ће се и у наредном периоду опредељивати за методе које дају већи износ резервације, а како би задржало поштовање начела опрезности.

Ефекат измене правилника могао се сагледати прве наредне извештајне године, односно на дан 31.12.2019. године run off анализа насталих непријављених штета показује суфицит од 14,42%.

У Run off анализама резервисаних штета на дан 31.12.2018. године на врстама осигурања где се ИБНР обрачунава по Паушалној методи Друштво је укључило ИБНР за штете настале пре обрачунског периода а које нису биле пријављене у обрачунском периоду. На тај начин Друштво је применило препоруку ревизора узимајући у обзир ИБНР за штете настале пре обрачунског периода а које нису биле пријављене у обрачунском периоду.

Друштво ће и у наредном периоду наставити праћење и анализа квалитета резервисања (run off) и уколико се установи системско одступање извршиће се корекција методологије резервисања.

Друштво прати структуру података у циљу оцене ризика потцењивања резервације у односу на број година у троугловима. Ризик је сваке године нижи. Оцена је да је на 31.12.2018. године низак, са тенденцијом даљег смањења.

Друштво је током 2019. године осмислило документ где се детаљније описују резултати за време процеса обрачуна резервације. Тај документ формиран је за обрачуна на дан 31.12.2019. године.

3.2. Систем управљања Друштвом

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>У оквиру Извештаја о сопственој процени ризика и солвентности наведено је да је Друштво успоставило следеће четири кључне функције с циљем обезбеђења независног система управљања ризицима и спречавања сукоба интереса:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функција управљања ризицима (менаџер за управљање ризицима) 2. Функција система интерних контрола (менаџер за контролу и усаглашеност пословања) 3. Функција интерне ревизије (интерни ревизор) 4. Функција актуарства (овлашћени актуар) <p>Наведене четири кључне функције, одговарају директно члановима Извршног одбора и Надзорног одбора Друштва и свеобухватно, у својим доменама контроле, чине кључни део система интерних контрола управљајући ризицима на свим нивоима Друштва. Поред овог Друштво је интерним актима предвидело одговарајуће контроле за све кључне пословне процесе. Такође, и у интегрисаном информационом систему су уграђене системске контроле. Руководство Друштва сматра да је овако постављен систем управљања у Друштву адекватан.</p> <p>Власници ризика којима је Друштво изложено су руководиоци организационих јединица или запослени у оквиру организационих јединица, а све у складу са Стратегијом управљања ризицима коју је усвојио Надзорни одбор Друштва. Такође, власници ризика су дужни да благовремено примењују мере за смањење ризика.</p> <p>Оцена адекватности система управљања укључује у себи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцену система управљања ризицима, - оцену усклађености интерних аката са законом, и - оцену усклађености пословања са законским, подзаконским и интерним актима Друштва. <p>Друштво је у оквиру Извештаја о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA report), детаљно описало:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систем управљања и интерних контрола, - начин управљања и контролу ризика (укључујући њихову идентификацију, мерење, циљеве управљања, праћење и извештавање), - профил ризика са анализом свих идентификованих група ризика. <p>Поред тога, Друштво је у наведеном извештају укључило опис стратегије пословања, повезаност између пословног планирања и солвентности (укључујући спроведене стрес тестове), као и прогнозу солвентности.</p> <p>Извештај о сопственој процени ризика и солвентности је саставни део годишњег извештаја о пословању који се не објављује.</p>	<p>Иако сматрамо да је Друштво при састављању извештаја о сопственој процени ризика и солвентности испунило захтеве важеће регулативе у Републици Србији, препоруке које дајемо у наставку, резултат су нашег разумевања најбоље ORSA праксе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Препоручујемо Друштву израду анализе одступања тренутних процеса у односу на захтеве регулативе о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA). ➤ Предлажемо Друштву креирање свеобухватног документа који ће детаљно дефинисати ORSA процес, структуру ORSA извештаја, методе и параметре, те улоге и одговорности у спровођењу ORSA процеса. ➤ У вези са системом управљања, препоручујемо јасну детерминацију четири кључне функције, укључујући носиоце функција и као и правце њихове одговорности ка управи. ➤ Препоручујемо израду организационе шеме која одговара чињеничном стању и која је у складу са најбољом ORSA праксом. ➤ Препоручујемо оснивање Сталног тела за координацију и контролу, чији би задатак био праћење усклађености пословања, а што је у складу са најбољом праксом. ➤ Препоручујемо осврт на репутациони ризик који Друштво није разматрало у Извештају о сопственој процени ризика и солвентности. ➤ Препоручујемо детаљнији опис идентификованих ризика, њиховог потенцијалног утицаја и начина њиховог мерења. ➤ Препоручујемо Друштву да дефинише лимите ризика, у складу са "апетитом за ризике" и да прати искоришћеност тих лимита како би правовремено могло предузети одговарајуће мере. ➤ Препоручујемо детаљнији опис стратегије пословања, ➤ Најбоља пракса захтева годишње ажурирање пописа свих коришћених претпоставки приликом израде пословног плана, с детаљним описом методологија обрачуна и припадајућим међурезултатима. У склопу ORSA извештаја треба показати и анализу осетљивости на одступања коришћених претпоставки, што је главни циљ стрес тестова. Стога препоручујемо Друштву креирање свеобухватног документа који ће детаљно и јасно одредити процес спровођења стрес тестова.

<p>Спроводећи наше процедуре, запазили смо следеће:</p> <p>1. У вези са ORSA политиком:</p> <p>Друштво припрема Извештај о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA извештај), али не постоји политика која дефинише сам ORSA процес, методе процене, као и улоге и одговорности.</p> <p>2. У вези са системом управљања:</p> <p>Друштво је у Извештају о сопственој процени ризика и солвентности навело да је успоставило четири кључне функције, међутим у организационој шеми наведеној у Годишњем извештају о пословању за 2018. годину, страница 4, није јасно на који начин су кључне функције формиране, ко су носиоци функција и коме су одговорне, те се стиче се утисак недоследности у обелодањеним подацима.</p> <p>3. У вези са политиком усклађености пословања:</p> <p>У Извештају о сопственој процени ризика и солвентности, Друштво се није адекватно осврнуло на политику усклађености пословања, нити се она експлицитно наводи у Извештају. Такође, нејасно је да ли је формиран одбор за координацију и контролу пословања.</p> <p>4. У вези са идентификацијом и мерењем ризика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наведено је да Друштво нарочито прати и процењује ризике сврстане у седам група: ризици реосигурања, тржишни ризици, ризици неиспуњења обавеза друге стране, ризици ликвидности, оперативни ризици, правни и други ризици, као и ризике сврстане у категорије унутрашњи и спољашњи ризици, при чему, према нашем разумевању, нису дефинисани лимити ризика у складу са „апетитом за ризике“ (“risk appetite”). Наиме, спремност на преузимање ризика дефинишемо као максимални износ ризика који је Друштво спремно да преузме како би остварило своје стратешке циљеве узимајући у обзир интересе осигураника, акционара, регулатора и пословних партнера. - Свих пет идентификованих ризика групе ризика реосигурања у погледу мерења, назначени су као незнатни. <p>5. У вези са стрес тестовима, наведено је током 2018. године Друштво спровело укупно 8 стрес тестова са резултатима истих.</p>	
---	--

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Друштво припрема Извештај о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA извештај) у складу са Смерницама за сопствену процену ризика и солвентности које је Извршни одбор усвојио у јануару 2017. године и које дефинишу сам ORSA процес. У документу су описани процеси за идентификацију, процену, мерење и праћење ризика којима је изложено или може бити изложено, као и за утврђивање укупно потребне солвентности. Методе процене као и „апетит за ризике“ дефинисане су документом Листа критеријума за сопствену процену ризика и солвентности које друштво доноси за сваку пословну годину. Листу критеријума за пословну 2019. годину је Извршни одбор усвојио у децембру 2018 године, док је листа критеријума за 2020. годину усвојена у децембру 2019. године.

Друштво је успоставило систем управљања у складу са новим Законом о осигурању и Одлуком о систему управљања, што потврђује Решење НБС од 13.05.2016. године о усклађености пословања, органа, организације и аката Друштва са Законом. Управљање ризицима, спровођење система интерних контрола, интерна ревизија и актуарски послови су послови дефинисани Правилником о организацији и основама систематизације. У организационој шеми јасно је у оквиру Сектора за контролинг и развој пословања приказана је Служба за интерне контроле, управљање ризицима и актуарство коју чине координатор Службе, менаџер за управљање ризицима, менаџер за праћење спровођења система интерних контрола и усклађеност интерних аката са прописима и актуар. Као вансекторска радна места у организационој шеми јасно су приказани интерни ревизор и актуарска функција (овлашћени актуар).

Политика усклађености пословања по нашој законској регулативи није саставни део ORSA извештаја. У Друштву није формиран одбор за координацију и контролу пословања јер је Правилником о организацији и систематизацији оформљена Служба за интерне контроле, управљање ризицима и актуарство, што је јасно приказано у организационој шеми. У оквиру Службе за интерне контроле, управљање ризицима и актуарство, обављају се и послови контроле усклађености интерних аката за законском регулативом.

Друштво нарочито прати и процењује ризике сврстане у седам група: ризици реосигурања, тржишни ризици, ризици неиспуњења обавеза друге стране, ризици ликвидности, оперативни ризици, правни и други ризици, као и ризике сврстане у категорије унутрашњи и спољашњи ризици, при чему су дефинисани лимити ризика у складу са „апетитом за ризике“ (“risk appetite”). Друштво је дефинисало лимите у ORSA извештају и у духу српског језика их је назвало „циљане величине“ и „граничне величине“.

У вези препоруке за детаљнијим описом идентификованих ризика, њиховог потенцијалног утицаја и начина њиховог мерења, напомињемо да је Друштво у току 2019. године донело Политику управљања правним ризиком, Политику управљања ризиком реосигурања и Политику управљања ризиком неиспуњења обавеза друге уговорне стране (НОДУС). Друштво наставља рад на детаљаној анализи преосталих ризика, за које ће у наредном периоду такође бити донете одговарајуће политике управљања.

Друштво је спровело 8 стрес тестова са описаним сценаријима за сваки од њих и приказало резултате (потенцијалне губитке) за сваки од њих.

Друштво ће, у складу са Начелом континуираног развоја и унапређења пословних процеса, унапређивати и сам ORCA процес, а према најбољој ORCA пракси

3.3. Ефикасност информационог система

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>Народна банка Србије је усвојила Одлуку о минималним стандардима управљања информационом системом финансијске институције, која се односи и на друштва за осигурање, а која је у примени од 1. јула 2014. године.</p> <p>Друштво је дана 30. јуна 2016. године извршило квантитативни и квалитативни пријем интегрисаног информационог система, који се састоји од више софтверских модула. Апликација користи посебне корисничке налоге и password-е који се чувају у бази података.</p> <p>Током 2018. године, није било значајних измена информационог система.</p> <p>Одржавање и развој система, поверено је трећем лицу по основу уговора. Наиме, иницијална имплементација централне апликације извршила је компанија AB Soft д.о.о., Београд, са којом Друштво има потписан SLA уговор о одржавању. Са компанијом NetLogic д.о.о., Београд, Друштво потписан уговор о администрацији и одржавању инфраструктуре, комуникационе и мрежне опреме.</p> <p>Имајући у виду обим поверених услуга трећим лицима, последично и највећи део генералних ИТ контрола је део контролног окружења сервисних организација.</p> <p>Друштво је интерним Правилником дефинисало квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама.</p>	<p>Препоручујемо Друштву да континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационом системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационом системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области.</p> <p>Препоручујемо Друштву да прибави одговарајуће извештаје који за циљ имају оцену функционисања контролног окружења сервисних организација (нпр. ISAE 3402 report), а којима се потврђује квалитет пружања услуга сервисних организација и потврђује спровођење генералних ИТ контрола.</p> <p>Препоручујемо Друштву да тачно дефинише форму и критеријуме на основу којих ће спроводити квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама са којима има закључене уговоре.</p>

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Друштво континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационом системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационом системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области. Друштво је у обавези да 30 дана пре закључења уговора о поверавању послова трећем лицу обавести Народну банку Србије као и да достави законом прописану документацију.

Правилником о систему интерних контрола који је усвојен у 2016. години Друштво је предвидело обавезу достављања извештаја о спровођењу интерних контрола извршном одбору на крају сваког квартала. У складу са наведеним правилником у извештају су обрађиване и ове теме.

ПРИЛОГ

Одговорност Руководства за циљеве и ограничења система интерних контрола

У наредним пасусима се дефинишу одговорности руководства за систем интерних контрола и њихове циљеве, као и одређена ограничења система интерних контрола, који су преузети из Међународних стандарда ревизије усвојених од стране Међународне федерације рачуновођа.

Одговорност руководства

Руководство је одговорно за успостављање и одржавање система интерних контрола. У испуњењу ових обавеза, од руководства се захтева да достигне очекиване користи и трошкове политика и процедура интерних контрола.

Циљеви

Основни циљ система интерних контрола је да руководству пружи сигурност, у мери колико је то могуће, да је имовина обезбеђена од могућих губитака услед неовлашћеног коришћења или отуђења, као и да су све трансакције спроведене у сагласности са политикама руководства и да су адекватно евидентирани у циљу обезбеђења припреме поузданих финансијских информација, припремљених у одговарајућем временском периоду у сагласности са применљивим рачуноводственим политикама.

Ограничења

Због неизоставних ограничења у сваком систему интерних контрола, одређене грешке и неправилности се могу јавити у току пословања, а да не буду откривене. Осим тога, пројекција било каквих процена система интерних контрола у будућем периоду носи ризик да политике и процедуре постану неадекватне услед промене услова и окружења или чак могућности да процена креирања и изводљивости политика и процедура буде погоршана.